

ויקרא פרק כד

(י) ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי בתוך בני ישראל וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי: (יא) ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה ושם אמו שלמית בת דברי למטה דן: (יב) ויניחיהו במשמר לפרש להם על פי יקוק: פ (יג) וידבר יקוק אל משה לאמר: (יד) הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה וסמכו כל השמעים את ידיהם על ראשו ורגמו אתו כל העדה: (טו) ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש פי יקלל אלהיו ונשא חטאו: (טז) ונקב שם יקוק מות יומת רגום ורגמו בו כל העדה פגר פאזרח בנקבו שם יומת: (יז) ואיש פי יכה כל נפש אדם מות יומת: (יח) ומכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש: (יט) ואיש פי יתן מום בעמיתו כאשר עשה בן יעשה לו: (כ) שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם בן יתן בו: (כא) ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת: (כב) משפט אחד יהיה לכם פגר פאזרח יהיה פי אני יקוק אלהיכם: (כג) וידבר משה אל בני ישראל ויציאו את המקלל אל מחוץ למחנה ורגמו אותו אבן ובני ישראל עשו כאשר צוה יקוק את משה:

רש"י

(י) **ויצא בן אשה ישראלית** - מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא. רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא. לגלג ואמר ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, או שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה מבית דינו של משה יצא מחוייב. בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני. אמרו לו (במדבר ב) איש על דגלו באותות לבית אבותם כתיב. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב, עמד וגדף: **בן איש מצרי** - הוא המצרי שהרגו משה: **בתוך בני ישראל** - מלמד שנתגיייר: **וינצו במחנה** - על עסקי המחנה: **ואיש הישראלי** - זה שכנגדו, שמיחה בו מטע אהלו: (יא) **ויקב** - כתרגומו ופריש, שנקב שם המיוחד וגדף, והוא שם המפורש ששמע מסיני: **ושם אמו שלמית בת דברי** - שבחן של ישראל שפרסמה הכתוב לזו, לומר, שהיא לבדה היתה זונה: **שלמית** - דהות פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת בדברים שואלת בשלום הכל: **בת דברי** - דברנית היתה מדברת עם כל אדם, לפיכך קלקלה: **למטה** דן - מגיד שהרשע גורם גנאי לו גנאי לאביו גנאי לשבטו, כיוצא בו (שמות לא ו) אהליאב בן אחיסמך למטה דן, שבח לו שבח לאביו שבח לשבטו: (יב) **ויניחיהו** - לבדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד. ויודעים היו שהמקושש במיתה, שנאמר (שמות לא יד) מחלליה מות יומת אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר (במדבר טו לד) כי לא פורש מה יעשה לו. אבל במקלל הוא אומר לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו: (יד) **השמעים** - אלו העדים: **כל** - להביא את הדיינים: **את ידיהם** - אומרים לו דמך בראשך ואין אנו נענשים במיתתך שאתה גרמת לך: **כל העדה** - במעמד כל העדה. מכאן ששלוחו של אדם כמותו: (טו) **ונשא חטאו** - בכרת, כשאין התראה: (טז) **ונקב שם** - אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל בכינוי: **ונקב** - לשון קללה, כמו (במדבר כג ח) מה אקב: (יז) **ואיש כי יכה** - לפי שנאמר (שמות כא יב) מכה איש ומת, אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם: (כ) **כן יתן בו** - פירשו רבותינו, שאינו נתינת מום ממש אלא תשלומי ממון, שמין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד: (כא) **ומכה בהמה ישלמנה** - למעלה דבר בהורג בהמה, וכאן דבר בעושה בה חבורה: **ומכה אדם יומת** - אפילו לא הרגו אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש ובמכה אביו ואמו דבר הכתוב ובא להקישו למכה בהמה מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אביו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר במכה שפטור. ומה בבהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו ואמו אינו חייב עד שיעשה בהם חבורה: (כב) **אני ה' אלהיכם** - אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם כך אני מיחד שמי על הגרים: (כג) **ובני ישראל עשו** - כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה ותלייה:

במדבר פרק טו

(לב) ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת: (לג) ויקריבו אותו המצאים אתו מקושש עצים אל משה ואל אהרן ואל כל העדה: (לד) ויניחו אתו במשמר פי לא פרש מה יעשה לו: ס (לה) ויאמר יקוק אל משה מות יומת האיש רגום אתו באבנים כל העדה מחוץ למחנה: (לו) ויציאו אתו כל העדה אל מחוץ למחנה וירגמו אתו באבנים וימת כאשר צוה יקוק את משה:

רש"י

(לב) **ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו** - בגנותן של ישראל דבר הכתוב, שלא שמרו אלא שבת ראשונה, ובשניה בא זה וחללה: (לג) **המצאים אתו מקושש** - שהתרו בו ולא הניח מלקושש אף משמצאוהו והתרו בו: (לד) **כי לא פרש מה יעשה לו** - לא היו יודעים באיזו מיתה ימות, אבל יודעים היו שהמחלל שבת במיתה: (לה) **רגום** - כמו עשה פיישניט בלע"ז [בעשות] וכן הלוח אלני"ט [בהלוח] וכן זכור ושמור: (לו) **ויציאו אותו** - מכאן שבית הסקילה חוץ ורחוק מבית דין:

במדבר פרק כב פסוק כז

תרא האתון את מלאך יקוק ותרכץ תחת בלעם ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל:

ויקרא פרק יט פסוק יד

לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֹר לֹא תִתֵּן מְכַשֵּׁל וְיִרְאֶת
מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יִקְוֶה :

רש"י

לא תקלל חרש - אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל
אדם, תלמוד לומר (שמות כב כז) בעמך לא תאר,
אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא

בחיים אף כל שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים : **ולפני עור לא תתן מכשל** - לפני הסומא בדבר לא
תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו : **ויראת**
מאלהיך - לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר
לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר בו ויראת מאלהיך המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם
העושהו ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו ויראת מאלהיך :

במדבר פרק כב פסוק י

וְעַתָּה לָכֵּה נָא אֶרֶץ לִי אֵת הָעַם הַזֶּה כִּי עָצוּם
הוּא מִמֶּנִּי אוֹלֵי אוֹכֵל נֶפֶחַ בּוֹ וְאֶגְרָשְׁנוּ מִן
הָאָרֶץ כִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר
תֵּאָר יוֹאֵר :

רש"י

נכה בו - אני ועמי נכה בהם. דבר אחר לשון משנה היא
(ב"מ קה ב) מנכה לו מן הדמים, לחסר מהם מעט : **כי**
ידעתי וגו' - ע"י מלחמת סיחון שעזרתו להכות את
מואב :

שפת אמת לפרשת בלק [תרט"ג]

בפסוק כי ברוך הוא פי שהם בעצמם הברכה כמ"ש והי' ברכה ולכן א"ל אינם צריכים לברכתך כי אין
ארור מתדבק בברוך. והענין הוא כי כל כח הקללה בא רק מחטא הראשון שכי' ארורה האדמה בעבורך. כי
קודם החטא לא הי' נמצא כלל הקללה. רק ע"י אכילת עה"ד טוב ורע נתערב הרע בכל דבר ולכן נמצא
ארור בעולם. ואפילו הברכות בטבע העולם יש בהם קצת תערובות. ומכח זה הי' בלעם מקלל למי שרצה
כמ"ש חז"ל שידע לכונן השעה שהקב"ה כועס דכתיב ואל זועם בכל יום. וגם זה הזעם בכל יום נולד אחר
התערובות טוב. ואמר יודע דעת עליון מצד בחי' הדעת טוב ורע וברע הי' לו אחיזה. אכן בני"י זכו לברכה
השלימה בלי תערובות מצד התורה עץ החיים כמ"ש עוז לעמו יתן כו' יברך את עמו בשלום הוא ברכה
הבאה בכח התורה שקדמה לעולם וכמו כן בני"י קדמו לעולם. ואיתא וירא כו' את האור כי טוב שהי'
מאיר מסוף העולם ועד סופו וראה שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנוז לצדיקים. פי' שראה שע"י החטא
יהי' אח"כ תערובות טוב ורע. לכן גנו אותו האור שלא יהי' בו שום תערובות והוכן לבני"י כדכתי' אור זרוע
לצדיק וכי' ועמך כולם צדיקים. ומזה האור הוא ג"כ ברכת השבת וזהו בחי' נשמה יתירה שאינה באה
בחול שלא יתערב בה תערובות רק ביום השבת ולכן דרשו ע"ז ברכת ה' כו' תעשיר ולא יוסף עצב עמה פי'
שאין בברכה זו שום תערובות מן העצב והקללה שנעשה ע"י החטא. וז"ש מראש צורים אראנו שהם
קודמים לעולם ויש להם מאור הגנוז שאין בו שליטת סטי"א כלל. וז"ש לא קבה אל פי' שלא הי' בכלל
הקללה והארור שבא לעולם ע"י החטא אין נשמת בני"י בכלל זה. וכי' רגע באפו חיים ברצונו. פי' זה הרגע
שהקב"ה כועס הוא במקרה ובזמן כי הרגע שורש הזמן. אבל חיים ברצונו שרצונו ית"ש אין בו חרון אף
כלל. ובני"י יש להם חלק בזה הרצון כמ"ש ותרועת מלך בו והוא למעלה מן האף. וז"ש בשבת קודש ורצה
בנו שהשבת עדות שיש לבני"י דביקות בזה הרצון והוא מצד עץ החיים. וזהו ג"כ שרמזו לו שביקש לעקור
אומה החוגגת שלש רגלים. כי כשעלו בני"י לראות פני ה' ג"פ בשנה בודאי הי' נתגלה ראי' הנסתרת והוא
מאור הגנוז מבחי' עץ החיים דכי' באור פני מלך חיים ולכן נקראו ימים טובים שיש בהם מאור הגנוז
כמ"ש בזוה"ק אמור. ולכן ניתן להם קביעות המועדים שהם למעלה מן הזמן. ונשתנה הזמן לפי קביעות
הב"ד שלמטה. והלא גם באותן הימים לא זעם ה' לפי שדביקות בני"י למעלה מן הזעם בבחי' חיים ברצונו
כמ"ש לעיל והיה זה עדות לבני"י שהזעם נדחה בפניהם בכח הרצון שהוא דוחה הזעם :

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.